

Duek, Susanne

Karlstads universitet

Samspel och villkor för litteracitet bland nyanlända barn

Föredraget presenterar en sammanfattning av min avhandling: *Med andra ord – samspel och villkor för litteracitet bland nyanlända barn* (Duek, 2017).

Många studier visar att det finns ett starkt samband mellan hemmets litteracitetspraktiker och elevers skolframgång (se t ex. Rodríguez-Brown, 2011). I allmänhet har barn i Sverige hunnit bekanta sig med skrift redan långt före skolstarten. Några kan läsa och skriva när de börjar skolan, helt utan skolundervisning. Presentationen belyser förutsättningar och villkor för litteracitet för en grupp nyanlända barn (fyra till tio år gamla). Det specifika för barnen i fokus är att deras föräldrar inte har någon eller endast en kort skolbakgrund från ursprungslandet. Deras mammor deltar i så kallade alfabetiseringsgrupper vid SFI.

Genom en etnografiskt inspirerad forskningsdesign har barnens litteracitetspraktiker studerats under ett års tid mellan 2012 och 2014. Datamaterialet består av fältanteckningar, foton samt intervjutranskript och har analyserats genom en kvalitativ innehållsanalys. Syftet med studien är att utifrån ett flerspråkighetsperspektiv skapa förståelse för vilka villkor och förutsättningar för litteracitet som föreligger samt hur hemmet och skolan samspekar runt barnens litteracitet. Den främsta teoretiska utgångspunkten för studien är New Literacy Studies (Barton, 2007; Baynham & Prinsloo, 2009). Utifrån detta teoretiska ramverk står sociokulturella och ideologiska aspekter av litteracitet i fokus för studiens analys.

Det är en komplex och mångfasetterad bild som har utkristalliserats. Ett av resultaten visar hur skolans och förskolans litteracitetspraktiker vilar på en enspråkig och kulturellt homogen norm, till vilken barnen har att förhålla sig. Deras tidigare erfarenheter, kunskaper och modersmål får en ytterst perifer plats i skolans/förskolans litteracitetspraktiker. Föräldrarna och barnen visar emellertid ett stort mått av potential, trots föräldrarnas begränsade skolerfarenheter och trots att kraven på föräldrarnas läs- och skrivkompetens har förändrats radikalt i det nya landet. Barnen och familjerna anpassar sig till de villkor som råder, och barnen rättar sig efter skolans/förskolans förväntningar. En faktor som dock skapar missgynnande villkor är haltande kommunikation och kontakt mellan skolan och hemmen. I föredraget kommer resultaten av hemmets praktiker samt samverkan mellan skola och hem fokuseras.

Barton, D. (2007). *Literacy: an introduction to the ecology of written language*. Malden, MA: Blackwell.

Baynham, M. & Prinsloo, M. (2009). *The future of literacy studies*. Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan.

Duek, S. (2017). *Med andra ord – samspel och villkor för litteracitet bland nyanlända barn*. Doktorsavhandling. Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap, Karlstads universitet. <https://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1055930/FULLTEXT01.pdf>

Rodríguez-Brown, F. V. (2011). A Current View of Research on Parents and Children Learning Together. I M. L. Kamil, P. D. Pearson, E. B. Moje, & P. Afflerbach (Red.), *Handbook of reading research* (Vol. 4, ss. 726-753): Routledge.